

T.C.
SAYIŞTAY BAŞKANLIĞI

SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANLIĞI

2023 YILI SAYIŞTAY DENETİM RAPORU

Eylül 2024

Tel : 90 (312) 295 30 00
Fax : 90 (312) 295 48 00

www.sayistay.gov.tr
sayistay@sayistay.gov.tr

İnönü Bulvarı No: 45
06520 Balgat-Çankaya/ANKARA

İÇERİK

SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANLIĞI 2023 YILI DÜZENLİLİK DENETİM RAPORU	1
SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANLIĞI DÖNER SERMAYE İŞLETMESİ 2023 YILI DÜZENLİLİK DENETİM RAPORU	24

T.C. SAYIŞTAY BAŞKANLIĞI

SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANLIĞI

2023 YILI DÜZENLİLİK DENETİM RAPORU

İÇİNDEKİLER

1.	KAMU İDARESİ HAKKINDA BİLGİ.....	1
2.	KAMU İDARESİNİN SORUMLULUĞU.....	7
3.	SAYIŞTAYIN SORUMLULUĞU	8
4.	DENETİMİN DAYANAĞI, AMACI, YÖNTEMİ VE KAPSAMI.....	8
5.	İÇ KONTROL SİSTEMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ	9
6.	DENETİM GÖRÜŞÜ.....	10
7.	DENETİM BULGULARI.....	10
8.	EKLER.....	23

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1: 2023 Yılı Bütçe Giderlerinin Ekonomik Sınıflandırılması.....	4
Tablo 2: 2023 Yılı Bütçe Gelirlerinin Ekonomik Sınıflandırılması.....	5
Tablo 3: Faaliyet Sonuçları Tablosu (TL).....	6
Tablo 4: Fiyat Farkı Karşılaştırma Tablosu	19

KISALTMALAR

AB	Avrupa Birliği
DAP	Dođu Anadolu Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı
DOKAP	Dođu Karadeniz Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı
GAP	Güneydođu Anadolu Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı
EBYS	Elektronik Belge Yönetim Sistemi
IPA	Avrupa Birliği Katılım Öncesi Mali Yardım Aracı
KOP	Konya Ovası Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı
OSB	Organize Sanayi Bölgesi
Yİ-ÜFE	Yurt İçi Üretici Fiyat Endeksi

BULGU LİSTESİ

A. Denetim Görüşünün Dayanağı Bulgular

1. Binalar Hesabına İlişkin Enflasyon Düzeltmesi İşleminin Yapılmaması
2. Taşınmazların Takip ve Kaydına İlişkin İşlemlerin Mevzuata Uygun Olarak Gerçekleştirilmemesi
3. İdari Para Cezalarının Tahakkuk Kayıtlarının Tam Olarak Yapılmaması
4. İdari Para Cezalarından Yapılan İndirimlerin Muhasebeleştirilmemesi

B. Diğer Bulgular

1. Bakanlıkça Kredilendirilen Organize Sanayi Bölgeleri Yapım İşlerindeki Fiyat Farklarının Yurt İçi Üretici Fiyat Endeksi Oranından Daha Yüksek Seviyede Olması

1. KAMU İDARESİ HAKKINDA BİLGİ

1.1. Mevzuat ve Görevler

Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, 10.07.2018 tarihli Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ve 14.04.2020 tarihli Resmî Gazete'de yayımlanan 59 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'ne göre faaliyetlerini yürütmektedir.

Bakanlık 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'na tabi olup Kanun'a ekli (I) sayılı cetveldeki genel bütçe kapsamındaki kamu idareleri arasında yer almaktadır.

1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nde düzenlenen Bakanlığın görev, yetki ve sorumlulukları ana hatlarıyla aşağıda belirtilmiştir:

- Sanayiye yönelik politika önerileri ve stratejiler oluşturmak, sanayi stratejilerine ilişkin uygulamaları izlemek, yerli üretimin ve teknolojik kabiliyetlerin geliştirilmesi amacıyla kamu kurum ve kuruluşlarının faaliyetleri arasında eşgüdümü tesis etmek,

- Yüksek katma değerli ve kritik teknolojik ürünlerin milli ve özgün imkânlarla geliştirilmesi ve yüksek teknoloji ürünlerinin yerli olarak üretilmesi ile ulusal düzeyde teknolojik atılımı hedefleyen Milli Teknoloji Hamlesinin temel hedefler, odak alanlar, yol haritaları gibi esaslarını belirlemek, bu esasların uygulanmasını sağlayacak tedbirler almak,

- Bilimsel ve teknolojik gelişim, ekonomik kalkınma, toplumsal refah ve milli güvenlik hedefleri doğrultusunda, bilim, teknoloji ve yenilik politikalarının belirlenmesi için ilgili kurum ve kuruluşlarla işbirliği yapmak,

- Ekonominin verimlilik esaslarına uygun olarak geliştirilmesi amacıyla, verimlilik politika önerileri ve stratejileri oluşturmak, sanayi işletmelerinin verimliliğini artırmaya yönelik çalışmalar yapmak, temiz üretim ve verimlilik projelerini desteklemek,

- Ekonomik etki düzeyi yüksek ve birden çok sektörde gelişimi hızlandırma potansiyeline sahip ileri teknolojiler ile büyük veri, yapay zekâ, siber güvenlik gibi kritik alanlarda bireylerin ve işletmelerin ar-ge ve üretim yetkinliklerinin artırılması amacıyla politika önerileri ve stratejiler oluşturmak,

- Uzay ve havacılık sanayisinin geliştirilmesi ve bu alandaki birikimlerden diğer

sektörlerin de yararlanabilmesini sağlamak amacıyla gerekli koordinasyonu sağlamak,

- Bireylerin ve işletmelerin dijital dönüşümüne ve ulusal düzeyde dijital ekonominin geliştirilmesine yönelik politika önerileri ve stratejiler oluşturmak, bu stratejilerin uygulanması konusunda kamu, özel sektör, üniversiteler, sivil toplum kuruluşları gibi paydaşlar arasında işbirliği ve eşgüdümün tesis edilmesine yönelik tedbirler almak, dijital ekonomi ve dijital dönüşüm ekosisteminin geliştirilmesi amacıyla program ve projeler yürütmek,

- Organize sanayi bölgesi, endüstri bölgesi, teknoloji geliştirme bölgesi, serbest bölge ve sanayi siteleri için kullanılabilir yatırım alanlarını belirlemek, mekânsal strateji planları, çevre düzeni planları ve 1/25.000 ölçekli nazım imar planlarında sanayi alanlarına ilişkin görüş vermek,

- Organize sanayi bölgeleri ve endüstri bölgelerinin planlanmasına, kuruluşuna, yapılaşmasına ve işleyişine ilişkin mevzuatla verilen görevleri yapmak; organize sanayi bölgelerini ve sanayi sitelerini mevzuatta belirlenen kapsamda kredi ile desteklemek,

- Bilimsel, endüstriyel ve yasal metroloji alanlarında politika önerileri ve stratejiler geliştirmek, bunların uygulanmasını sağlamak; kalibrasyon, muayene, belgelendirme ve doğrulamaya ilişkin düzenlemeler yapmak,

- Yatırım teşviklerinin ülke ekonomisi yararına etkin bir şekilde düzenlenmesini temin amacıyla ihtiyaç duyulan mevzuatın hazırlanmasına yönelik çalışmalar yapmak; yatırım teşvik uygulamalarını yürütmek, takip etmek ve değerlendirmek,

- Ülkenin ekonomik kalkınmasında gereksinim duyulan uluslararası doğrudan yatırımların ve bu yatırımlardan beklenen faydaların artırılması amacıyla Bakanlığın görev alanına giren konularda politikaların belirlenmesine katkı sağlamak,

- Bölgesel gelişmeye yönelik politika önerileri ve stratejiler oluşturmak, program ve projeler geliştirmek; bunların uygulanmasını sağlamak, izleme ve denetimini yapmak,

- Kalkınma ajanslarının ve bölge kalkınma idaresi başkanlıklarının koordinasyonunu sağlamak, bunlarla ilgili iş ve işlemleri yürütmek ve denetimlerini yapmak,

- Cumhurbaşkanınca belirlenen ekonomik ve sosyal hedefler doğrultusunda, sanayi ve teknoloji alanlarında gelişime katkı sağlamak üzere, küresel, ulusal ve bölgesel düzeyde analiz ve araştırmalar yapmak,

• Milli Teknoloji Hamlesi hedefleri doğrultusunda ilgili paydaşlarla işbirliği içerisinde, teknoloji geliştirme ile bireylerin ve işletmelerin dijital dönüşümü konularında bireysel yetkinlikler ile toplumsal bilinç ve kültürün gelişmesine yönelik faaliyetlerde bulunmak.

1.2. Teşkilat Yapısı ve İnsan Kaynakları

1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi kapsamında Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı; merkez ve taşra teşkilatı ile bağlı, ilgili ve ilişkili kuruluşlardan meydana gelmektedir. Bakanlığın 81 ilde Sanayi ve Teknoloji İl Müdürlükleri bulunmaktadır. Bakanlığın hizmet birimleri şunlardır:

- a) Sanayi Genel Müdürlüğü,
- b) Milli Teknoloji Genel Müdürlüğü,
- c) Stratejik Araştırmalar ve Verimlilik Genel Müdürlüğü,
- ç) Ar-Ge Teşvikleri Genel Müdürlüğü,
- d) Sanayi Bölgeleri Genel Müdürlüğü,
- e) Metroloji ve Sanayi Ürünleri Güvenliği Genel Müdürlüğü,
- f) Teşvik Uygulama ve Yabancı Sermaye Genel Müdürlüğü,
- g) Kalkınma Ajansları Genel Müdürlüğü,
- ğ) Avrupa Birliği ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü,
- h) Hukuk Hizmetleri Genel Müdürlüğü,
- ı) Yönetim Hizmetleri Genel Müdürlüğü,
- i) Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı,
- j) Strateji Geliştirme Başkanlığı,
- k) İç Denetim Birim Başkanlığı,
- l) Bilgi İşlem Dairesi Başkanlığı,
- m) Basın ve Halkla İlişkiler Müşavirliği,

n) Özel Kalem Müdürlüğü.

Türk Patent ve Marka Kurumu ve Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlıkları (GAP, DAP, DOKAP, KOP) Bakanlığın bağlı kuruluşları, Kalkınma Ajansları ise Bakanlığın koordinasyon sorumluluğundaki kuruluşları arasında yer almaktadır. Ayrıca Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı, Türk Standartları Enstitüsü, Türkiye Bilimler Akademisi, Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kuruluşu ve Türkiye Uzay Ajansı Bakanlığın ilgili kuruluşlardır.

Bakanlığa insan kaynakları ihtiyacının karşılanmasına yönelik tahsis edilen açıktan ve naklen atama kontenjanına ek olarak, 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 4'üncü maddesinin (B) fıkrası hükmü, 4046 sayılı Özelleştirme Uygulamaları Kanunu, 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu, 2828 sayılı Sosyal Hizmetler Kanunu ve 02.01.2014 tarihli ve 2014/5780 sayılı Bakanlar Kurulu Kararıyla yürürlüğe konulan Engelli Kamu Personel Seçme Sınavı ve Engellilerin Devlet Memurluğuna Alınmaları Hakkında Yönetmelik hükümleri kapsamında personel istihdamı gerçekleştirilmektedir.

31.12.2023 tarihi itibarıyla merkez teşkilatında 1.893, taşra teşkilatında 2.138, yurtdışında 1 olmak üzere Bakanlık'ta toplam 4.032 personel görev yapmakta olup bunların 3.709'u memur, 47'si sözleşmeli personel, 275'i sürekli işçi ve biri de idari hizmet sözleşmeli personel olarak çalışmaktadır.

1.3. Mali Yapı

Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı genel bütçe kapsamındaki bir idaredir. Bakanlığa 2023 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu ile 36.065.181.000 TL ödenek tahsis edilmiştir.

Bakanlığın 2023 yılı bütçe gider ve gelirlerine aşağıdaki tablolarda yer verilmiştir.

Tablo 1: 2023 Yılı Bütçe Giderlerinin Ekonomik Sınıflandırılması

Kodu	Bütçe Gideri Türü	Başlangıç Ödeneği (TL)	Yıl Sonu Ödeneği (TL)	Harcama (TL)	Harcama/Yıl Sonu Ödeneği (%)
01	Personel Giderleri	1.005.290.000	1.372.458.870	1.369.519.293	99,79
02	Sosyal Güvenlik Kurumlarına Devlet Primi Giderleri	161.803.000	192.496.130	191.252.720	99,35
03	Alım Giderleri	181.922.000	202.142.800	173.778.795	85,97
05	Cari Transferler	17.306.900.000	24.715.689.364	24.011.517.733	97,15

06	Sermaye Giderleri	192.017.000	1.459.624.711	1.112.762.075	76,24
07	Sermaye Transferleri	12.604.249.000	15.000.665.848	14.997.512.883	99,98
08	Borç Verme	4.613.000.000	5.915.616.000	4.650.866.745	78,62
TOPLAM		36.065.181.000	48.858.693.723	46.507.210.244	95,19

Yukarıdaki tabloya göre, Bütçe Kanunu ile Bakanlığa tahsis edilen 36.065.181.000 TL ödenek, 7457 sayılı Kanun ile ilave edilen ödenek tutarıyla birlikte 38.482.556.000 TL olmuştur. Yıl içerisinde gerçekleştirilen bütçe ödenek işlemleri ile 48.858.693.723 TL'ye yükseltile ödenegin 46.507.210.244 TL'si harcanmış olup yıl sonu itibarıyla gerçekleşme oranı %95,19'dur.

Tablo 2: 2023 Yılı Bütçe Gelirlerinin Ekonomik Sınıflandırılması

Kodu	Bütçe Geliri Türü	Bütçe Geliri (TL)	Ret ve İadeler (TL)	Net Bütçe Geliri (TL)	Oran (%)
01	Vergi Gelirleri	164.474.924,44	156.398,97	164.318.525,47	99,90
03	Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	31.876.495,72	218.566,13	31.657.929,59	99,31
05	Diğer Gelirler	162.261.153,63	833.268,23	161.427.885,40	99,48
08	Alacaklardan Tahsilat	151.001.709,52	-	151.001.709,52	100
Toplam		509.614.283,31	1.208.233,33	508.406.049,98	99,76

Bütçe Gelirlerinin Ekonomik Sınıflandırılması Tablosu'na göre 2023 yılında Bakanlığın gerçekleşen toplam bütçe gelirinin 509.614.283,31 TL olduğu, bu gelirin 164.474.924,44 TL'sini vergi gelirlerinin, 31.876.495,72 TL'sini teşebbüs ve mülkiyet gelirlerinin, 162.261.153,63 TL'sini diğer gelirlerin, 151.001.709,52 TL'sini de alacaklardan tahsilatların oluşturduğu görülmektedir. Yıl içinde 1.208.233,33 TL tutarındaki bütçe geliri ise ret veya iade edilmiştir.

Bakanlıkça Katılım Öncesi Mali Yardım Aracı (IPA II) kapsamında yürütülen projelerin yaklaşık %85'i AB fonları ile karşılanırken, %15'i eş finansman olarak ulusal bütçeden karşılanmaktadır. Bu kapsamda 2023 yılında IPA II projeleri için AB fonlarından 44.027.075,48 Avro, ulusal bütçeden ise 7.583.731,35 Avro karşılığı 221.999.974,21 TL kaynak sağlanmıştır.

Bakanlığın 2023 yılı faaliyet sonuçları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 3: Faaliyet Sonuçları Tablosu (TL)

Giderler Toplamı (A)	Gelirler Toplamı (B)	İndirim, İade İskonto Toplamı (C)	Net Gelir (D=B-C)	Faaliyet Sonucu (E=D-A)
41.177.398.658,11	550.929.786,39	(-1.414.664,23)	549.515.122,16	(-40.627.883.535,95)

Yukarıdaki tabloya göre, Bakanlığın 2023 yılı gider toplamı 41.177.398.658,11 TL olarak gerçekleşmiştir. Net gelir toplamı 549.515.122,16 TL olup, olumsuz faaliyet sonucu 40.627.883.535,95 TL olarak gerçekleşmiştir.

Bakanlık bünyesinde 1 Sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin 409/A maddesine istinaden "Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı Döner Sermaye İşletmesi" kurulmuş olup, Döner Sermaye İşletmesi Yönetmeliği 03.09.2021 tarihli 31587 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. İşletmeye kendi kaynaklarından karşılanmak üzere 100.000.000 TL sermaye tahsis edilmiştir. İşletmenin sermaye kaynakları döner sermaye faaliyetlerinden elde edilecek kârlardan, bağış ve yardımlardan oluşmaktadır. Döner Sermaye İşletmesi 01.01.2022 tarihinde faaliyete geçmiştir.

1.4. Muhasebe ve Raporlama Sistemi

Bakanlık, genel bütçe kapsamındaki bir kamu idaresi olması nedeniyle, Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği, Merkezi Yönetim Muhasebe Yönetmeliği ile Merkezi Yönetim Harcama Belgeleri Yönetmeliği'ne ve 5018 sayılı Kanun'un muhasebe işlemlerini içeren maddelerine tabidir. Muhasebe hizmetleri Hazine ve Maliye Bakanlığının Bütünleşik Kamu Mali Yönetim Bilişim Sistemi üzerinden yürütülmektedir.

5018 sayılı Kanununun 49' uncu maddesinin birinci ve ikinci fıkrasına göre;

Muhasebe sistemi; karar, kontrol ve hesap verme süreçlerinin etkili çalışmasını sağlayacak ve malî raporların düzenlenmesi ile kesin hesabın çıkarılmasına temel olacak şekilde kurulur ve yürütülür.

Kamu hesapları, kamu idarelerinin gelir, gider ve varlıkları ile malî sonuç doğuran öz kaynağın artmasına veya azalmasına neden olan her türlü işlemlerle garantilerin ve yükümlülüklerin belirlenmiş bir düzen içinde hesaplara kaydedilerek, yönetim ve denetim yetkilileriyle kamuoyuna gerekli bilgilerin sağlanması amacıyla tutulur.

Çerçeve hesap planı ile düzenlenecek mali raporların şekil, süre ve türleri Kanun'un 49

ve 50'inci maddelerine dayanılarak düzenlenip Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği ile belirlenmiştir. Merkezi yönetim kapsamındaki kamu idarelerinde uygulanacak muhasebe işlemlerine, hesap planlarına ve işlemlerin muhasebeleştirilmesinde kullanılacak belgelerin şekil ve türlerine ilişkin düzenlemeler Merkezi Yönetim Muhasebe Yönetmeliği'nde yer almaktadır.

Bu düzenlemelere göre; muhasebe sistemi tahakkuk esaslıdır. Mali yıl esasına göre tutulmaktadır. Kamu İdaresinin bütün varlık ve yükümlülükleri, gelir ve giderleri ile garantileri gibi tüm mali işlemlerini kapsar.

Kamu İdaresi Hesaplarının Sayıştaya Verilmesi ve Muhasebe Birimleri ile Muhasebe Yetkililerinin Bildirilmesi Hakkında Usul ve Esasların 5'inci maddesi gereğince hesap dönemi sonunda Sayıştaya gönderilmesi gereken defter, tablo ve belgelerden aşağıda yer alanlar denetime sunulmuş olup denetim bunlar ile Usul ve Esasların 8'inci maddesinde yer alan diğer belgeler dikkate alınarak yürütülüp sonuçlandırılmıştır.

- Birleştirilmiş veriler defteri,
- Geçici ve kesin mizan,
- Bilanço,
- Faaliyet sonuçları tablosu,
- Öz kaynak değişim tablosu,
- Bütçelenen ve gerçekleşen tutarların karşılaştırma tablosu,
- İdare taşınır mal yönetimi ayrıntılı hesap cetveli ile idare taşınır mal yönetim hesabı icmal cetveli.

Denetim görüşü, kamu idaresinin tabi olduğu geçerli finansal raporlama çerçevesi kapsamındaki temel mali tabloları olan bilanço ve faaliyet sonuçları tablosuna verilmiştir.

2. KAMU İDARESİNİN SORUMLULUĞU

Denetlenen kamu idaresinin yönetimi, tabi olduğu muhasebe standart ve ilkelerine uygun olarak hazırlanmış olan mali rapor ve tabloların doğru ve güvenilir bilgi içerecek şekilde zamanında Sayıştaya sunulmasından, bir bütün olarak sunulan bu mali tabloların kamu idaresinin faaliyet ve işlemlerinin sonucunu tüm önemli yönleriyle doğru ve güvenilir olarak

yansıtmasından ve ister hata isterse yolsuzluktan kaynaklansın bu mali rapor ve tabloların önemli hata veya yanlış beyanlar içermemesinden; kamu idaresinin gelir, gider ve malları ile bunlara ilişkin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğundan; mali yönetim ve iç kontrol sistemlerinin amacına uygun olarak oluşturulmasından, etkin olarak işletilmesinden ve izlenmesinden, mali tabloların dayanağını oluşturan bilgi ve belgelerin denetime hazır hale getirilmesinden ve sunulmasından sorumludur.

3. SAYIŞTAYIN SORUMLULUĞU

Sayıştay, denetimlerinin sonucunda hazırladığı raporlarla denetlenen kamu idarelerinin mali yönetim ve iç kontrol sistemlerini değerlendirmek, mali rapor ve tablolarının güvenilirliğine ve doğruluğuna ilişkin görüş bildirmek, gelir, gider ve malları ile bunlara ilişkin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğunu tespit etmekle sorumludur.

4. DENETİMİN DAYANAĞI, AMACI, YÖNTEMİ VE KAPSAMI

Denetimlerin dayanağı; 6085 sayılı Sayıştay Kanunu, uluslararası denetim standartları, Sayıştay ikincil mevzuatı ve denetim rehberleridir.

Denetimler, kamu idaresinin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğunu tespit etmek ve mali rapor ve tablolarının kamu idaresinin tüm faaliyet ve işlemlerinin sonucunu doğru ve güvenilir olarak yansıttığına ilişkin makul güvence elde etmek ve mali yönetim ve iç kontrol sistemlerini değerlendirmek amacıyla yürütülmüştür.

Kamu idaresinin mali rapor ve tabloları ile bunları oluşturan hesap ve işlemlerinin doğruluğu, güvenilirliği ve uygunluğuna ilişkin denetim kanıtı elde etmek üzere yürütülen denetimler; uygun denetim prosedürleri ve tekniklerinin uygulanması ile risk değerlendirmesi yöntemiyle gerçekleştirilmiştir. Risk değerlendirmesi sırasında, uygulanacak denetim prosedürlerinin tasarlanmasına esas olmak üzere, mali tabloların üretildiği mali yönetim ve iç kontrol sistemleri de değerlendirilmiştir.

Denetimin kapsamını, kamu idaresinin mali rapor ve tabloları ile gelir, gider ve mallarına ilişkin tüm mali faaliyet, karar ve işlemleri ve bunlara ilişkin kayıt, defter, bilgi, belge ve verileri (elektronik olanlar dâhil) ile mali yönetim ve iç kontrol sistemleri oluşturmaktadır.

Bu hususlarla ilgili denetim sonucunda denetim görüşü oluşturmak üzere yeterli ve

uygun denetim kanıtı elde edilmiştir.

5. İÇ KONTROL SİSTEMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Kontrol Ortamı Standartları

Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı organizasyon yapısı içerisinde görev, yetki ve sorumluluklar ile yetki devirleri ve sınırları tam ve açık bir şekilde belirlenip yazılı hale getirilmiştir. İdarede “Kamu Görevlileri Etik Davranış İlkeleri” ile ilgili eğitim ve bilgilendirme çalışmaları yeterlidir. Personelin işe alınması, yer değiştirmesi, görevde yükselmesi, yeterlilik-performans değerlendirmesi, disiplin hükümlerine yönelik insan kaynakları politikası ile hassas görevlere ilişkin prosedürler tam olarak belirlenmiş ve kurum çalışanlarına duyurulmuştur.

Risk Değerlendirme Standartları

Bakanlık Stratejik planı ve performans programı zamanında yayımlanmış olup, içerik açısından ilgili düzenlemelerle uyumludur. Performans programında; genel destek hizmetlerini içeren programda, döner sermaye kaynakları ile mevcut olan bağlantının kurulmamış olması dışında diğer kaynaklarla bağlantı kurulmuştur. Kurum tarafından iç kontrol riskleri tam ve doğru şekilde belirlenmiştir. Risklerin değerlendirilmesine yönelik çalışma yapılmış olup, bu kapsamda risklerin gerçekleşme ihtimali ve olası etkileri belirlenerek önem düzeyine göre sınıflandırılmıştır.

Kontrol Faaliyetleri Standartları

Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı tarafından görev ve yetkilerin belirlenmesi amacıyla iş akış süreçleri hazırlanmış ve personele duyurulmuştur. İdare tarafından yapılan yetki devirleri mevzuata uygun olarak yapılmış; bu kapsamda yapılan görevlendirmeler, farklı kişiler arasında dağıtılarak “görevler ayrılığı” ilkesine uyulmuştur. Belirlenen risklerin kabul edilebilir düzeye indirilmesine yönelik kontrol faaliyetleri ve sorumluları belirlenmiştir.

Ön mali kontrol sistemi, İç Kontrol ve Ön Mali Kontrole İlişkin Usul ve Esaslar’a uygun olarak oluşturulmuş ve işletilmiştir. Kamu idaresinin ön mali kontrol yönergesi mevcuttur.

Bilgi ve İletişim Standartları

İdare faaliyet raporu; “Mali Bilgiler” başlığı altında, mali tablolar ve açıklamaları ile bütçe hedef ve gerçekleştirmeleri arasındaki sapmaların nedenlerine yer verilmemiş olması dışında içerik olarak mevzuata uygun hazırlanmıştır. İdarenin Kamu İç Kontrol Standartlarına

Uyum Eylem Planı mevcuttur ve içerik olarak Kamu İç Kontrol Standartları Tebliği'ne uygundur.

İzleme Standartları

Kurumun tüm birimleri tarafından iç kontrol sistemi, her yıl değerlendirilmekte ve değerlendirme sonuçları İç Kontrol İzleme ve Yönlendirme Kuruluna raporlanmaktadır. Bakanlıkta 2023 yılı sonu itibarıyla 13'ü dolu olmak üzere toplam 20 iç denetçi kadrosu bulunmaktadır. İç Denetim Birimi Başkanlığınca yürütülen denetim ve danışmanlık faaliyetleri kapsamında, iç kontrol sisteminin değerlendirilmesine ilişkin denetim ve raporlama çalışmaları gerçekleştirilmektedir.

İç kontrol sistemine ilişkin yürütülen faaliyetler ve ulaşılan sonuçlar dikkate alındığında; İç Kontrol Standartlarına Uyum Eylem Planı ile kontrol ortamının sağlandığı, risklerin yönetimi, kontrol faaliyetlerinin geliştirilmesi ve uygulanmasına ilişkin gerekli çalışmaların yürütüldüğü değerlendirilmiştir.

6. DENETİM GÖRÜŞÜ

Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı 2023 yılına ilişkin yukarıda belirtilen ve kamu idaresi tarafından sunulan geçerli finansal raporlama çerçevesi kapsamındaki mali rapor ve tablolarının, "Denetim Görüşünün Dayanağı Bulgular" bölümünde belirtilen hesap alanları hariç tüm önemli yönleriyle doğru ve güvenilir bilgi içerdiği kanaatine varılmıştır.

7. DENETİM BULGULARI

Raporda yer alan bulgular, denetimler sonucunda tespit edilen hususlara kamu idaresi tarafından verilen cevapların değerlendirilmesi suretiyle düzenlenmiştir.

A. DENETİM GÖRÜŞÜNÜN DAYANAĞI BULGULAR

Bu bölümde, mali rapor ve tablolara verilen görüş ile ilgili olan bulgular yer almaktadır.

BULGU 1: Binalar Hesabına İlişkin Enflasyon Düzeltmesi İşleminin Yapılmaması

Bakanlığa ait binaların izlendiği 252 Binalar Hesabına ilişkin olarak dönem sonunda yapılması gereken enflasyon düzeltmesi işleminin yapılmadığı görülmüştür.

Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği'nin "Enflasyon düzeltmesi" başlıklı 30'uncu maddesinde kapsama dâhil kamu idarelerinin, içinde bulunulan hesap dönemi dâhil son üç hesap döneminde fiyat endeksindeki artışın %100'den ve içinde bulunulan hesap döneminde de %10'dan fazla olması halinde mali tablolarında yer alan parasal olmayan kalemleri enflasyon düzeltmesine tabi tutacağı, parasal ve parasal olmayan kalemleri ve bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esasları belirlemeye Hazine ve Maliye Bakanlığının yetkili olduğu ifade edilmiştir.

16.12.2023 tarih ve 32401 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 85 Sıra No.lu "Genel Yönetim Kapsamındaki Kamu İdarelerinde Enflasyon Düzeltmesi Uygulaması" konulu Genel Tebliğ'in "Enflasyon düzeltmesi işlemleri" başlıklı 5'inci maddesinin birinci fıkrasında Yönetmelik hükümleri çerçevesinde, kapsamdaki kamu idareleri tarafından, içinde bulunulan hesap dönemi dâhil son üç hesap döneminde fiyat endeksindeki artışın %100'den ve içinde bulunulan hesap döneminde %10'dan fazla olması halinde enflasyon düzeltmesi yapılması gerektiği ancak, bu kamu idarelerinin 31.12.2023 tarihli mali tablolarının söz konusu şartlara bakılmaksızın enflasyon düzeltmesine tabi tutulacağı ve enflasyon oranı tespitinin fiyat endeksine göre yapılacağı belirtilmiştir.

Anılan Genel Tebliğ'in "Enflasyon Düzeltmesine Yönelik Muhasebe Kayıtları" başlıklı 6'ncı maddesinde; parasal olmayan varlık kalemlerinin enflasyon düzeltmesi işlemine tabi tutulması sonucunda ortaya çıkan farkların, ilgili hesaba borç ve 698 Enflasyon Düzeltmesi Hesabına alacak kaydedileceği, birikmiş amortisman tutarlarında yapılan düzeltme sonucu ortaya çıkan farkların ise 257 Birikmiş Amortismanlar ve Değer Düşüklüğü Karşılığı Hesabına alacak, 698 Enflasyon Düzeltmesi Hesabına borç kaydedileceği,

"İlk düzeltme işlemindeki sonuçların aktarılması" başlıklı Geçici 1'inci maddesinde ise; 2023 yılı enflasyon düzeltmesi işlemi sonucunda 698 Enflasyon Düzeltmesi Hesabında oluşacak borç ya da alacak kalanının ilgisine göre; 570 Geçmiş Yıllar Olumlu Faaliyet Sonuçları Hesabının veya 580 Geçmiş Yıllar Olumsuz Faaliyet Sonuçları Hesabının "98 Geçmiş Yıllar Enflasyon Farkları" yardımcı hesabına aktarılacağı belirtilmiştir.

Yukarıdaki mevzuat hükümleri değerlendirildiğinde, genel yönetim kapsamındaki kamu idarelerinin belirli şartlar altında mali tablolarında yer alan parasal olmayan kalemleri enflasyon düzeltmesine tabi tutacağı, 31.12.2023 tarihli mali tablolarının ise söz konusu şartlara bakılmaksızın enflasyon düzeltmesine tabi tutulacağı, düzeltme işlemi sonucunda yukarıda belirtilen muhasebe kayıtlarının yapılacağı anlaşılmaktadır.

Yapılan incelemede, Bakanlık tarafından 252 Binalar Hesabında yer alan bazı tahsisli taşınmazlara ilişkin olarak enflasyon düzeltmesi işleminin yapılmadığı ve bu nedenle mali tablolarda yer alan 252 Binalar Hesabı, 257 Birikmiş Amortismanlar ve Değer Düşüklüğü Karşılığı Hesabı, 570 Geçmiş Yıllar Olumlu Faaliyet Sonuçları Hesabı ile 698 Enflasyon Düzeltmesi Hesabının hatalı sonuçlar verdiği görülmüştür.

Kamu idaresi tarafından malik kamu idaresince söz konusu taşınmazların rayiçlerinin belirlenmediği ve sicil bilgilerinin oluşturulmadığı, bu nedenle enflasyon düzeltmesi işlemlerinin yapılamadığı, malik kamu idaresince rayiçlerin belirlenmesi durumunda enflasyon düzeltmesi işlemlerinin yapılabileceği ifade edilmiştir. Kamu İdarelerine Ait Taşınmazların Kaydına İlişkin Yönetmelik'in "Kayıt ve Kontrol" işlemleri başlıklı 5'inci maddesinin üçüncü fıkrasında; taşınmazların rayiç değerinin, maliki kamu idaresince, başka bir kamu idaresinin yönetiminde veya kullanımında olanların ise bu idarelerce tespit edileceği ifade edilmiştir. Dolayısıyla taşınmazın malik kamu idaresi dışında başka bir kamu idaresinin yönetiminde veya kullanımında olması durumunda taşınmazların rayiç değerinin belirlenmesi görevi taşınmazı kullanan veya yöneten idareye aittir.

Sonuç olarak, kamu idaresi yönetiminde veya kullanımında olan taşınmazların tamamının değerlerinin belirlenmesi, ilgili birimlerle görüşülerek taşınmazların sicil numaralarının oluşturulması ve enflasyon düzeltmesi işleminin şartları olduğu takdirde söz konusu taşınmazlara ilişkin düzeltme işlemlerinin yapılması gerekmektedir.

BULGU 2: Taşınmazların Takip ve Kaydına İlişkin İşlemlerin Mevzuata Uygun Olarak Gerçekleştirilmemesi

Bakanlığın yönetiminde veya kullanımında bulunan taşınmazlara ilişkin olarak hazırlanan Sınırlı Ayni Haklar ile Kişisel Haklar ve Tahsis Formunun taşra teşkilatının yönetiminde veya kullanımında olan taşınmazları kapsamadığı, bu nedenle söz konusu taşınmazların mali tablolarda yer almadığı ve Taşınmaz İcmal Cetvellerinin hazırlanmadığı görülmüştür.

Kamu İdarelerine Ait Taşınmazların Kaydına İlişkin Yönetmelik'in "Kayıt ve kontrol işlemleri" başlıklı 5'inci maddesinin birinci fıkrasında kamu idarelerine ait taşınmazların mevcutlarla birlikte içinde bulunulan yılda çeşitli yollarla edinilenlerin ve elden çıkarılanların miktar ve değer olarak takip edilmesi amacıyla kayıt altına alınması ve kayıtların belgeye dayanmasının esas olduğu ifade edilmiştir.

Anılan Yönetmelik'in "Kayıt şekli" başlıklı 7'nci maddesinin birinci fıkrasında ise kamu idarelerinin, tapu kütüğünde kendi adlarına tescilli olan taşınmazların kaydını bu Yönetmelik'e ekli "Tapuda Kayıtlı Olan Taşınmazlar Formu'nda", tapu kütüğünde kayıtlı olmayan taşınmazlardan sadece ekonomik olarak değerlendirmeye konu olanlar ile kamusal ihtiyaçlarda kullanılanların kaydını "Tapuda Kayıtlı Olmayan Taşınmazlar Formu'nda, tapu kütüğünde üçüncü kişiler adına tescilli veya diğer kamu idarelerinin yönetiminde olmakla birlikte irtifak hakkı tesisi, tahsis, kiralama, kullanma izni verilmesi gibi yollarla kullanım hakkı kendilerine verilen taşınmazların kaydını ise "Sınırlı Aynî Haklar ile Kişisel Haklar ve Tahsis Formu"nda yer alan bilgileri içerecek şekilde tutacakları belirtilmiştir. Aynı maddenin ikinci fıkrasında, kamu idarelerinin taşınmaz kayıt ve kontrol işlemleriyle görevli birimlerine hazırlanan bu formların taşınmaz icmal cetvelleri hazırlanmak üzere mali hizmetler birimine gönderileceği ve mali hizmetler birimince bu formların konsolide edilerek bu Yönetmelik'in 7 numaralı ekinde bulunan örneğe uygun bir şekilde taşınmaz icmal cetvellerinin oluşturulacağı hüküm altına alınmıştır.

Yukarıdaki mevzuat hükümleri değerlendirildiğinde, kamu idarelerinin mülkiyetinde, yönetiminde veya kullanımda olan taşınmazlara ilişkin olarak taşınmaz kayıt ve kontrol işlemleri ile görevli olan birimler tarafından mevzuatta belirtilen ilgili formların hazırlanarak mali hizmetler birimine gönderilmesi ve mali hizmetler birim tarafından da söz konusu formların konsolide edilerek taşınmaz icmal cetvellerinin oluşturulması gerektiği anlaşılmaktadır.

Yapılan incelemede, kamu idaresince Sınırlı Aynî Haklar ile Kişisel Haklar ve Tahsis Formunun düzenlendiği ancak söz konusu formun Bakanlığın taşra teşkilatının yönetiminde veya kullanımında olan taşınmazları kapsamadığı, dolayısıyla söz konusu taşınmazların muhasebe kayıtlarına alınmadığı ve bu nedenle 252 Binalar Hesabının hatalı sonuç verdiği tespit edilmiştir. Ayrıca yukarıda açıklandığı üzere Bakanlık mali hizmetler birimi tarafından hazırlanması gereken taşınmaz icmal cetvellerinin hazırlanmadığı görülmüştür.

Bu itibarla, Bakanlığın yönetiminde veya kullanımında bulunan taşınmazların takip, kayıt ve kontrol işlemlerinin mevzuata uygun olarak gerçekleştirilmediği, bunun sonucunda da Bakanlığın mali tablolarında yer alan ilgili duran varlık hesaplarında hata olduğu anlaşılmaktadır.

Kamu idaresi tarafından, bahsi geçen form ve cetvellerin hazırlandığı ifade edilmiştir. Ancak, kamu idaresi cevabının eki incelendiğinde "Taşınmaz İcmal Cetvelleri"nin ve "Sınırlı

Aynı Haklar ile Kişisel Haklar ve Tahsis Formu'nun eksik hazırlandığı görülmektedir. Zira söz konusu form ve cetvellerde yer alan bazı taşınmazların değerleri halen belirlenmemiştir.

Sonuç olarak, yukarıdaki mevzuat hükümleri doğrultusunda Bakanlığın yönetiminde veya kullanımında olan taşınmazların takip, kayıt ve kontrol işlemlerinin mevzuata uygun bir şekilde gerçekleştirilebilmesi için Kamu İdarelerine Ait Taşınmazların Kaydına İlişkin Yönetmelik'in ekinde yer alan söz konusu form ve cetvellerin eksiksiz olarak hazırlanması ve ilgili muhasebe kayıtlarının yapılması gerekmektedir.

BULGU 3: İdari Para Cezalarının Tahakkuk Kayıtlarının Tam Olarak Yapılmaması

Sanayi ürünlerinin piyasa gözetimi ve denetimi, metroloji ve standardizasyon hizmetleri, ölçü aletleri ve sanayi sicil işlemleri kapsamında Bakanlığın merkez dışındaki birimleri tarafından uygulanan idari para cezalarına ait tahakkuk kayıtlarının tam olarak yapılmadığı tespit edilmiştir.

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 37'nci maddesinde kamu gelirlerinin ilgili kanunlarında belirtilen usullere göre tarh, tahakkuk ve tahsil edileceği; 38'inci maddesinde ise kamu gelirlerinin tarh, tahakkuk, tahsiliyle yetkili ve görevli olanların, ilgili kanunlarda öngörülen tarh, tahakkuk ve tahsil işlemlerinin zamanında ve eksiksiz olarak yapılmasından sorumlu oldukları belirtilmektedir. Kanun'un 51'inci maddesinde ise tahakkuk esaslı bir sistem benimsenmiş olup kamu gelir ve giderlerinin tahakkuk ettirildikleri mali yılın hesaplarında gösterileceği hüküm altına alınmıştır.

Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği'nin 4'üncü maddesinde tanımlandığı üzere tahakkuk esaslı; bir ekonomik değer yaratıldığında, başka bir şekle dönüştürüldüğünde, mübadeleye konu edildiğinde, el değiştirdiğinde veya yok olduğunda kaydedilerek izlenmesini ifade etmektedir. Bu çerçevede, kamu geliri niteliğindeki idari para cezalarının tahakkuk ettirildiklerinde, ilgili hesaplara kaydedilerek izlenmesi gerekmektedir.

Merkezi Yönetim Muhasebe Yönetmeliği'nin 120 Gelirlerden Alacaklar Hesabının niteliğini düzenleyen 51'inci maddesinde, bu hesabın mevzuatı gereğince gelir olarak tahakkuk ettirilen vergi gelirleri, teşebbüs ve mülkiyet gelirleri, alınan bağış ve yardımlar ile diğer gelirler ile bunlardan yapılan tahsilat ve terkinlerin izlenmesi için kullanılacağı belirtilmektedir. Anılan Yönetmelik'in 53'üncü maddesinde ise hesabın işleyişi düzenlenmiş olup, buna göre gelir tahakkuku tutarları 120 Gelirlerden Alacaklar Hesabına borç, 600 Gelirler Hesabına alacak

kaydedilerek izlenecektir.

Bakanlığın muhtelif kanunlar gereğince gerçek ve tüzel kişilere uyguladığı idari para cezalarının kesinleşmesi ve tahsiline ilişkin hükümler ise 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nda ve 442 Seri No.lu Tahsilat Genel Tebliği'nde düzenlenmiştir. Anılan Kanun'un 27'nci maddesinde itiraz süresinin kararın tefhim veya tebliğinden itibaren 15 gün olduğu, bu süre içerisinde sulh ceza mahkemesine başvurulmaması halinde idari yaptırım kararının kesinleşeceği belirtilmektedir. Ödeme süresi ise (özel kanunlarda ödeme süresi belirtilmemiş ise) cezanın ilgililere tebliğden itibaren bir ay olarak belirlenmiştir.

442 Seri No'lu Tahsilat Genel Tebliği'nde düzenlenen ödeme yeri ise idari para cezalarının kesinleşmesine göre farklılık göstermektedir. Buna göre idari yaptırım kararları genel bütçe kapsamındaki kamu idareleri tarafından verilmiş ve henüz kesinleşmemiş ise muhasebe yetkilisi mutemetleri ve muhasebe birimleri (merkez muhasebe birimi, mal müdürlükleri ve defterdarlık muhasebe müdürlükleri) vasıtasıyla tahsil edilecektir. İdari yaptırım kararlarının kesinleşmesi üzerine ise ödemeler ilgili vergi dairesinin hesabının bulunduğu bankalara veya vergi dairelerine yapılacaktır.

Hazine ve Maliye Bakanlığı Muhasebat Genel Müdürlüğü'nün 16.12.2019 tarihli, 90192509-210.11.02-E.561356 sayılı ve "Gelirlerin İdarelerin Kurumsal Koduna Kaydı" konulu yazısında genel bütçe gelirlerinin bütçe gelirleri hesabının yardımcı hesap kodları itibarıyla hangi idarelerin kurumsal koduna gelir kaydedileceğine ilişkin cetvel oluşturulmuştur. İlgili yazı Ek-1 Gelir Cetvelinde hangi gelirin hangi kurumsal kod ile muhasebeleştirileceği belirtilmektedir. Söz konusu cetvelin "Açıklamalar" bölümünde, idari para cezalarından ödeme süresi içerisinde tahsil edilenlerin cezayı kesen kurumun kurumsal koduyla, kesinleştikten sonra 6183 sayılı Kanun gereğince takip ve tahsili için ilgili vergi dairesine intikal ettirilenlerin ise Gelir İdaresi Başkanlığı'nın kurumsal koduyla kayıtlara alınacağı ifade edilmiştir.

Anılan düzenlemelere göre, Bakanlık tarafından uygulanan idari para cezalarının muhasebe müdürlüklerine bildirilmesi ve idari yaptırım kesinleşene veya bu süre içerisinde tahsil edilinceye kadar 120 Gelirlerden Alacaklar Hesabında izlenmesi gerekmektedir. Kesinleşen idari para cezaları ise Gelir İdaresi Başkanlığı tarafından kayıt altına alınarak izlenmelidir.

Yapılan incelemede, Bakanlığın merkez dışındaki birimleri tarafından uygulanan idari

para cezalarına ilişkin tahakkuk kayıtlarının büyük oranda yapılmadığı; tahakkuk kayıtları yapılmayan idari para cezalarının, tahsil edildiklerinde doğrudan gelir kaydedildiği görülmüştür. Dolayısıyla kesilen idari para cezalarına ilişkin işlemler, tahakkuk esasına göre yürütülmediğinden, bunlar tahsil edilmedikleri sürece mali tablolarda gösterilmemektedir.

İdarenin elektronik bilgi sisteminde yer alan kayıtlara göre 2023 yılında muhtelif kanunlar kapsamında kesilen idari para cezası tutarı 194.300.032,67 TL, tahsil edilen tutar ise 65.267.934,40 TL'dir. Buna göre tahsil edilemeyen tahsil edilmek üzere ilgili vergi dairelerine bildirilmesi gereken idari para cezalarının tutarı 129.032.098,27 TL'dir. Ancak, 120 Gelirlerden Alacaklar Hesabının borcuna yapılan kayıt tutarı 3.688.997,44 TL'dir. Tahakkuk kayıtları tam olarak yapılmadığından bilançoda yer alan 120 Gelirlerden Alacaklar Hesabı, Bakanlığın faaliyet alacakları hususunda tam bilgi sunmamaktadır.

Kamu idaresi tarafından 2024 yılında sanayi ürünlerinin piyasa gözetimi ve denetimi kapsamında Bakanlık tarafından uygulanan idari para cezalarının tahakkuk ve tahsil işlemlerinin zamanında ve eksiksiz olarak yerine getirilmesini teminen, Hazine ve Maliye Bakanlığı Muhasebat Genel Müdürlüğü tarafından yönetilen e-tahsilat sisteminin 25.03.2024 tarihi itibarıyla Bakanlık tarafından kullanılmaya başlandığı, sanayi sicil işlemleri ile ilgili para cezalarının sisteme dâhil edilmesi çalışmalarının ise 2024 yılının ikinci yarısında tamamlanmasının öngörüldüğü belirtilmiştir.

Sonuç olarak, idari para cezalarına ilişkin tahakkuk kayıtlarına yönelik 2024 yılında kısmen düzeltme sağlanmış olup, hesap döneminden sonra yapılan düzeltmenin 2023 yılı mali tablolarına etkisi bulunmamaktadır.

BULGU 4: İdari Para Cezalarından Yapılan İndirimlerin Muhasebeleştirilmemesi

Bakanlığın merkez dışındaki birimleri tarafından verilen idari para cezalarına ilişkin erken ödeme indirimlerinin muhasebe kayıtlarına tam olarak alınmadığı görülmüştür.

Bakanlıkça 1705 sayılı Ticarete Tağışın Men'i ve İhracatın Murakabesi ve Korunması Hakkında Kanun, 3516 sayılı Ölçüler ve Ayar Kanunu, 6948 sayılı Sanayi Sicil Kanunu ve 7223 sayılı Ürün Güvenliği ve Teknik Düzenlemeler Kanunu hükümleri çerçevesinde gerçek ve tüzel kişilere idari para cezası uygulanmaktadır. 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun 17'nci maddesinin altıncı fıkrasında ise söz konusu idari para cezalarının ödeme süresi içinde ödenmesi halinde, cezadan %25 oranında indirim yapılacağı hüküm altına alınmıştır.

Merkezi Yönetim Muhasebe Yönetmeliği'nin 610 İndirim, İade ve İskontolar Hesabını düzenleyen 397'nci maddesinde bu hesapta; kamu idarelerinin mal veya hizmet satışlarına ilişkin olarak tahakkuk eden tutarlardan yapılan indirim, iade ve iskontoların, bütçe geliri olarak nakden veya mahsuben yapılan tahsilattan mevzuatı gereğince yapılan ret ve iadeler ile genel bütçe kapsamındaki kamu idarelerinde tahakkuk ettirilen ihracatta katma değer vergisi iadesi, vergi indirimi, erken ödeme indirimi ve benzeri vergi iadesi tutarlarının izleneceği düzenlenmiştir.

Yapılan incelemede, idari para cezalarının tahsil edildiklerinde indirimli tutarları ile doğrudan 100 Kasa ve 102 Banka Hesaplarına kaydedildiği, indirim tutarlarının ise 610 İndirim, İade ve İskontolar Hesabında izlenmediği görülmüştür. 2023 yılında %25 indirimli olarak tahsil edilen idari para cezası tutarı 63.120.759,90 TL olup erken ödeme sebebiyle indirilen tutar 21.040.253,30 TL'dir.

Kamu idaresi tarafından sanayi ürünlerinin piyasa gözetimi ve denetimi kapsamında uygulanan idari para cezalarının tahakkuk ve tahsil işlemlerinin zamanında ve eksiksiz olarak yerine getirilmesini teminen, Hazine ve Maliye Bakanlığı Muhasebat Genel Müdürlüğü tarafından yönetilen e-tahsilat sisteminin 25.03.2024 tarihi itibarıyla Bakanlık tarafından kullanılmaya başlandığı, ödeme süresi içinde yapılan ödemelere %25 oranında indirim uygulanmakta olduğu, sanayi sicil işlemleri ile ilgili para cezalarının sisteme dahil edilmesi çalışmalarının ise 2024 yılının ikinci yarısında tamamlanmasının öngörüldüğü belirtilmiştir.

Bulgu konusu hususa yönelik kamu idaresi tarafından 2024 yılında kısmen düzeltme sağlanmış olup, hesap döneminden sonra yapılan düzeltmenin 2023 yılı mali tablolarına etkisi bulunmamaktadır.

B. DİĞER BULGULAR

Bu bölümde, mali rapor ve tablolara verilen görüş ile ilgili olmayan bulgular yer almaktadır.

BULGU 1: Bakanlıkça Kredilendirilen Organize Sanayi Bölgeleri Yapım İşlerindeki Fiyat Farklarının Yurt İçi Üretici Fiyat Endeksi Oranından Daha Yüksek Seviyede Olması

Bakanlık tarafından kredilendirilen Organize Sanayi Bölgeleri (OSB) yapım işlerinin ihale işlem dosyaları ve hakedişlerinin incelenmesi sonucunda, söz konusu yapım işlerinde fiyat

farkı ödemelerine ilişkin olarak eskalasyon fiyat farkı ve yıl içi fiyat farkı olmak üzere iki ayrı fiyat farkının birlikte uygulandığı ve bunun sonucunda fiyat farkı ödemelerinin Yurt İçi Üretici Fiyat Endeksi (Yİ-ÜFE) oranından çok daha yüksek bir seviyeye ulaşmasına neden olduğu tespit edilmiştir.

4562 sayılı Organize Sanayi Bölgeleri Kanunu'nun "Krediler" başlıklı 14'üncü maddesinde OSB faaliyetleri için gerekli olan ve Bakanlıkça uygun görülecek projeler için kredi verilebileceği ifade edilmiştir. Anılan Kanun'un "Bakanlığın yetkileri" başlıklı 23'üncü maddesinde de Bakanlık kanalıyla kredi kullanan bölgelerin altyapı, sosyal hizmet tesisleri ve proje ihalelerinde, ihale komisyonu teşkil edilmesi de dâhil olmak üzere ihale ile ilgili bütün işlemlerin, Bakanlıkça belirlenecek usul ve esaslar dâhilinde OSB yönetimi tarafından yürütüleceği ve ihalelerin ne şekilde yapılacağı, komisyonların teşkili ile hakedişlerin düzenlenmesi ve onaylanmasıyla ilgili hususların yönetmelikle düzenleneceği belirtilmiştir.

Organize Sanayi Bölgeleri Uygulama Yönetmeliği'nin "Bakanlık Kredisi Kullanan OSB'lerde İhale Esasları" başlıklı sekizinci bölümünün "Kapsam" başlıklı 71'inci maddesinde OSB'lerin, bedelini Bakanlıktan aldıkları kredilerden karşıladıkları her türlü yapım işlerinin, Yönetmelik hükümlerine tabi olduğu, "İhale dosyasının hazırlanması" başlıklı 73'üncü maddesinde ihale konusu işlerin her türlü özelliğini belirten ihale şartnamesi, sözleşme tasarısı ve teknik şartnamelerin Bakanlık tarafından tespit edilecek kriterlere göre OSB tarafından hazırlatılarak ihale dosyası oluşturulacağı, "İhale komisyonu" başlıklı 77'inci maddesinde OSB'nin, ihalenin Bakanlıkta ve Bakanlıkça oluşturulacak komisyon marifetiyle yapılmasını isteyebileceği, "İstisnalar" başlıklı 81'inci maddesinde de Yönetmelikte ve ihale dosyasında yer almayan diğer hususlar için kamu ihale mevzuatının ilgili maddelerinin kıyasen uygulanacağı belirtilmiştir.

Yukarıda yer alan mevzuat hükümleri değerlendirildiğinde OSB faaliyetleri gerekli olan Bakanlık tarafından uygun görülen projelerin kredilendirebileceği, kredi kullanılan OSB yapım işlerinin ihale şartnamesi, sözleşme tasarısı ve teknik şartnamelerinin Bakanlıkça tespit edilecek kriterler doğrultusunda oluşturulacağı, OSB'lerin başvurusu dâhilinde ihalenin Bakanlıkta ve Bakanlıkça oluşturulacak komisyon marifetiyle yapılabileceği ve söz konusu Yönetmelik ve ihale dosyasında hüküm bulunmayan hallerde kamu ihale mevzuatlarının kıyasen uygulanacağı anlaşılmaktadır.

Söz konusu ihalelerin sözleşmelerinin incelenmesi sonucunda, fiyat farkı ödemelerine ilişkin olarak eskalasyon fiyat farkı ve yıl içi fiyat farkı olmak üzere iki ayrı fiyat farkı

uygulamasının birlikte uygulandığı tespit edilmiştir.

Sözleşme hükümleri değerlendirildiğinde eskalasyon fiyat farkının, uygulama yılı birim fiyatları ile sözleşme birim fiyatları arasındaki fark olduğu anlaşılmaktadır. Diğer bir ifadeyle işin devamı sırasında sözleşmede yer alan iş kalemlerinin fiyatlarının Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı tarafından güncellenmesi durumunda güncellenmiş birim fiyatlar uygulama yılı birim fiyatı kabul edilerek sözleşme birim fiyatları ile arasındaki fark eskalasyon fiyat farkı olarak yükleniciye ödenmektedir. Ayrıca son yıllarda inşaat ve tesisat fiyatları yıl içinde birden fazla kez güncellendiği için eskalasyon fiyat farkına esas olan uygulama yılı birim fiyatları da bu doğrultuda yıl içinde birden fazla kez güncellenmektedir.

Sözleşme kapsamındaki ikinci fiyat farkı uygulaması olan ve yıl içi fiyat farkı olarak ifade edilen uygulama ise, ihale yılında ihale tarihinin içinde bulunduğu aya ait endeks, sonraki yıllarda ise ilgili uygulama yılından bir önceki yılın Aralık ayına ait Yİ-ÜFE Genel Endeksi Temel Endeks, hakedişin düzenlendiği tarihin içinde bulunduğu aydan bir önceki aya ait Yİ-ÜFE Genel Endeksi de Güncel Endeks kabul edilerek hesaplanan fiyat farkı oranının sözleşme konusu işin uygulama yılı birim fiyatlarına uygulanmasıdır. Görüldüğü üzere yıl içi fiyat farkı uygulaması iki aşamadan oluşmaktadır. Birinci aşamada fiyat farkına esas hakediş tutarları sözleşme birim fiyatları ile yapılan işler sonucunda oluşmakta iken ikinci aşamada fiyat farkına esas hakediş tutarları sözleşme birim fiyatları ile yapılan işlerin tutarları ve eskalasyon fiyat farkı tutarlarının toplanması suretiyle oluşmaktadır. Diğer bir ifadeyle eskalasyon fiyat farkı olarak hesaplanan tutarlar için ilave olarak yıl içi fiyat farkı ödemesi yapılmaktadır.

Aşağıdaki tabloda Bakanlığın doğrudan kamu ihale mevzuatına tabi olarak yürüttüğü yapım işleri ile Bakanlık tarafından kredilendirilen OSB yapım işlerinde ödenen fiyat farklarının hakedişlere oranına ve Yİ-ÜFE değişim oranlarına ilişkin karşılaştırmaya yer verilmiştir.

Tablo 4: Fiyat Farkı Karşılaştırma Tablosu

Bakanlık Tarafından Kamu İhale Mevzuatına Tabi Olarak Yürütülen Yapım İşleri				
İşin Adı	İhale Tarihi	Son Hakediş Tarihi	Ödenen Fiyat Farkının Hakedişe Oranı (%)	Yİ-ÜFE Değişim Oranı (%)
A	3.04.2023	4.12.2023	25,41	33,12
B	7.04.2023	4.12.2023	17,75	33,12
C	3.04.2023	4.12.2023	19,63	33,12
Bakanlık tarafından Kredilendirilen Bazı OSB Yapım İşleri				

İşin Adı	İhale Tarihi	Son Hakediş Tarihi	Ödenen Fiyat Farkının Hakediştir Oranı (%)	Yİ-ÜFE Değişim Oranı (%)
D	10.05.2023	3.10.2023	52,42	26,20
E	12.05.2023	6.11.2023	66,77	28,65
F	8.05.2023	14.10.2023	54,07	26,20
G	3.05.2023	4.12.2023	62,18	32,26
H	28.06.2022	14.12.2023	148,49	74,38

Tabloda belirtilen veriler değerlendirildiğinde Bakanlık tarafından kredilendirilen yapım işlerinde gerçekleşen fiyat farkı oranlarının, Bakanlığın kamu ihale mevzuatına tabi olarak yürüttüğü ihalelerde gerçekleşen fiyat farkı oranlarından ve Yİ-ÜFE değişim oranlarından daha yüksek seviyelerde olduğu anlaşılmaktadır. Diğer bir ifadeyle söz konusu fiyat farkı uygulaması, OSB Yapım işi yüklenicilerine fiyat artışlarından daha yüksek oranda bir fiyat farkı ödenmesine neden olmaktadır. Fiyat farkı uygulamasının amacı ise tamamlanması belirli bir süreyi kapsayan işlerde yüklenicinin fiyat değişimlerinden etkilenmemesi ve işin sağlıklı bir şekilde sürdürülmesi için yükleniciye belirli esaslara göre bir fark ödemesi yapılmasıdır. Bu nedenle, fiyat farkı ödemelerinin doğal sınırı fiyatlarda gerçekleşen artış oranıdır. Ancak Bakanlık tarafından öngörülen söz konusu fiyat farkı uygulaması fiyatlarda gerçekleşen artış oranlarından daha yüksek bir oranda fiyat farkı ödemesine neden olmaktadır.

Ayrıca gereğinden fazla ödenen fiyat farkı tutarları, OSB'leri desteklemek için kullanılan düşük faizli kredi tutarlarının yükselmesine, söz konusu krediler ödeneğine dayanarak verildiği için Bakanlık bütçe giderlerinin artmasına ve bunun sonucunda desteklenebilecek OSB sayısının azalmasına neden olacaktır. Söz konusu durum OSB'ler açısından değerlendirildiğinde ise destek mahiyetinde kullanılan kredi tutarlarının olması gerekenden daha fazla yükselterek kredi geri ödemelerinin zorlaşmasına ve söz konusu destek uygulamasının mali bir külfete dönüşmesine neden olacaktır.

Diğer yandan kredilendirilen bazı OSB yapım işlerinin yıl içi fiyat farkı formülünde sabit katsayı olan B katsayısının 1,20 olarak belirlendiği (diğer sözleşmelerde 0.90) tespit edilmiştir. Bunun sonucunda da yıl içi fiyat farkı formülü ile hesaplanan fiyat farkı tutarları, fiyat değişimlerinden bağımsız olarak % 20 oranında artmıştır. Keza 1,20 olarak belirlenen B katsayısı ile hesaplanan yıl içi fiyat farkının eskalasyon fiyat farkı ile beraber uygulandığı düşünüldüğünde toplam fiyat farkı ödemesi çok daha yüksek bir seviyeye çıkmaktadır.

Bu itibarla, Bakanlık tarafından kredilendirilen OSB yapım işi ihalelerinde uygulanan fiyat farkı uygulamasının, kredi tutarlarının gereğinden fazla yükselmesine, bunun sonucunda

da Bakanlık ve OSB'ler açısından belirli risklerin oluşmasına neden olduğu ve fiyat farkı uygulamasının amacına ve kamu kaynaklarının etkili, ekonomik ve verimli kullanılması ilkesine aykırılık oluşturduğu anlaşılmaktadır.

Kamu idaresi tarafından, kredilendirilen OSB yapım işi ihalelerinin sözleşmelerinde öngörülen fiyat farkına ilişkin düzenlemelerin yukarıda yer verilen tespit ve öneriler doğrultusunda gözden geçirilebileceği ifade edilmiştir.

Sonuç olarak, Bakanlık tarafından kredilendirilen OSB yapım işi ihalelerinin sözleşmelerinde öngörülen fiyat farkı uygulamasının sonuçları dikkate alındığında, hali hazırda sözleşmelerde yer alan fiyat farkına ilişkin hükümlerin değiştirilmesi ve fiyatlarda yaşanan artış oranlarını aşmayacak bir fiyat farkı uygulamasının tercih edilmesi gerekmektedir.

T.C. SAYIşTAY BAşKANLIğI
06520 Balgat / ANKARA
Tel: 0 312 295 30 00; Faks: 0 312 295 48 00
e-posta: sayistay@sayistay.gov.tr
<https://www.sayistay.gov.tr>

8. EKLER**EK-1: BULGULARA İLİŞKİN İZLEME TABLOSU**

Önceki Yıl/Yıllar Sayıştay Denetim Raporuna İlişkin İzleme Tablosu			
Bulgu Adı	Yıl/Yıllar	İdare Tarafından Yapılan İşlem	Açıklama
İdari Para Cezalarından Yapılan İndirimlerin Muhasebeleştirilmemesi	2022	Kısmen Yerine Getirildi	Bakanlık tarafından uygulanan idari para cezalarının tahakkuk ve tahsil işlemlerinin zamanında ve eksiksiz olarak yerine getirilmesini teminen, Hazine ve Maliye Bakanlığı Muhasebat Genel Müdürlüğü tarafından yönetilen “e-tahsilat” sistemine ilişkin uygulama sonuçlanmış ve e-tahsilat sisteminin 25.03.2024 tarihi itibarıyla Bakanlık tarafından kullanılmaya başlanmıştır. Ancak, sanayi sicil işlemleri ile ilgili para cezalarının da sisteme dâhil edilmesi çalışmaları devam etmektedir.
Bakanlık Tarafından Uygulanan İdari Para Cezalarının Tahakkuk Kayıtlarının Yapılmaması	2022	Kısmen Yerine Getirildi	Bakanlık tarafından uygulanan idari para cezalarının tahakkuk ve tahsil işlemlerinin zamanında ve eksiksiz olarak yerine getirilmesini teminen, Hazine ve Maliye Bakanlığı Muhasebat Genel Müdürlüğü tarafından yönetilen “e-tahsilat” sistemine ilişkin uygulama sonuçlanmış ve e-tahsilat sisteminin 25.03.2024 tarihi itibarıyla Bakanlık tarafından kullanılmaya başlanmıştır. Ancak, sanayi sicil işlemleri ile ilgili para cezalarının da sisteme dâhil edilmesi çalışmaları devam etmektedir.

T.C. SAYIŞTAY BAŞKANLIĞI

**SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANLIĞI DÖNER
SERMAYE İŞLETMESİ**

2023 YILI DÜZENLİLİK DENETİM RAPORU

İÇİNDEKİLER

1. KAMU İDARESİ HAKKINDA BİLGİ.....	24
2. KAMU İDARESİNİN SORUMLULUĞU.....	27
3. SAYIŞTAYIN SORUMLULUĞU	27
4. DENETİMİN DAYANAĞI, AMACI, YÖNTEMİ VE KAPSAMI.....	28
5. DENETİM GÖRÜŞÜ	28
6. DENETİM BULGULARI.....	28
7. EKLER.....	33

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1: 2023 Yılı Bütçe Giderlerinin Ekonomik Sınıflandırılması.....	25
Tablo 2: 2023 Yılı Bütçe Gelirlerinin Ekonomik Sınıflandırılması.....	25

BULGU LİSTESİ

A. Denetim Görüşünün Dayanağı Bulgular

Herhangi bir denetim bulgusu tespit edilmemiştir.

B. Diğer Bulgular

1. Bakanlık Bütçesine Konulan Ödeneklerden Karşılanması Gereken Giderlerin Döner Sermaye Bütçesinden Ödenmesi

1. KAMU İDARESİ HAKKINDA BİLGİ

1.1. Mevzuat ve Görevler

1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin 409/A maddesinde Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı'nın döner sermaye işletmesi kurmaya yetkili olduğu belirtilmiş, işletmenin faaliyet alanları, gelirleri, giderleri, işleyişi ve denetimi ile diğer hususların yönetmelikle düzenleneceği hükme bağlanmıştır.

Bu kapsamda, 03.09.2021 tarih ve 31587 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı Döner Sermaye İşletmesi Yönetmeliği'nin 6'ncı maddesinde, işletmenin faaliyet alanları 11 bent halinde sayılmıştır. Buna göre İşletme; Bakanlığın görev ve yetkileri kapsamında ortaya çıkan ve genel idare esaslarına göre yürütülmesi mümkün olmayan, fiyatlandırılabilir nitelikteki üretilen mal ve hizmetlerle ilgili faaliyetlerle birlikte Bakanlığın görev alanına giren konularda test, kalibrasyon, muayene, belgelendirme, doğrulama ve benzeri uygunluk değerlendirmeleri ile izin verme, lisans, sanayi ve teknoloji alanında gelişime katkı sağlamak üzere eğitim, analiz, kurs, envanter hazırlama, araştırma, geliştirme, yayın, rehberlik, danışmanlık, yönetim, işletme ve benzeri hizmetlere ilişkin faaliyetlerde bulunmaktadır.

1.2. Teşkilat Yapısı ve İnsan Kaynakları

1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'ne istinaden 05.01.2021 tarihinde Bakanlık Yönetim Hizmetleri Genel Müdürlüğü bünyesinde tüzel kişiliği bulunmayan, Bakanlık merkez ve il müdürlüklerinin faaliyetlerini kapsayan, tek işletme modelli Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı Döner Sermaye İşletmesi kurulmuş ve 01.01.2022 tarihinde faaliyetine başlamıştır.

İşletme bütçesinin hazırlanması, verilecek hizmetlere ilişkin fiyatların tespit edilmesi, dönem sonunda işletmenin mali tablolarının hazırlanması ve Sayıştay'a sunulması ile sair yönetim ve koordinasyon işleri, Yönetim Hizmetleri Genel Müdürlüğü bünyesinde bulunan Döner Sermaye Daire Başkanlığı tarafından yürütülmektedir.

İşletme Bakanlık merkez biriminde yönetilmekte olup birimin en üst yöneticisi, döner sermaye bütçesinin de harcama yetkilisidir. İşletmenin muhasebe işlemlerini yürütmek üzere bir muhasebe birimi kurulmuş olup, bu birimin iş ve işlemleri görevlendirilen bir muhasebe yetkilisi tarafından yürütülmektedir. Muhasebe işlemleri dışındaki gelir, harcama ve diğer

işlemler, harcama birimi yöneticisinin görevlendirdiği personel tarafından yürütülmektedir.

Döner Sermaye İşletmesi kadrolarında istihdam edilen personel bulunmamaktadır. İşletmenin iş ve işlemleri Bakanlık personeli olan memur, sözleşmeli personel ve işçiler eliyle yürütülmektedir.

1.3. Mali Yapı

Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı Döner Sermaye İşletmesine, 19.03.2021 tarihli ve 3682 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı ile 100.000.000 TL sermaye tahsis edilmiş ve bu tutarın tamamı 2022 yılı kârından karşılanmak suretiyle ödenmiştir.

İşletmenin 2023 yılı başlangıç ödeneklerinin türleri itibarıyla dağılımı ve gerçekleştirmeleri aşağıdaki gibidir.

Tablo 1: 2023 Yılı Bütçe Giderlerinin Ekonomik Sınıflandırılması

Kodu	Bütçe Gideri Türü	Tahsis Edilen (TL)	Gerçekleşen (TL)	Gerçekleşme Oranı (%)
01	Personel Giderleri	-	-	-
02	Sosyal Güvenlik Kurumlarına Devlet Primi Giderleri	-	-	-
03	Mal ve Hizmet Alım Giderleri	282.169.038	99.134.539,84	35,13
05	Cari Transferler	93.827.315	66.479.799,65	70,85
06	Sermaye Giderleri	115.050.000	74.293.369,50	64,57
07	Amortisman Giderleri	20.013.318	15.874.784,44	79,32
TOPLAM		511.059.671	255.782.493,43	50,05

Tabloda görüleceği üzere, İşletmenin personel ve sosyal güvenlik kurumuna devlet primi giderleri bulunmamaktadır. Yıl sonunda gerçekleşen 255.782.493,43 TL tutarındaki toplam bütçe giderinin yaklaşık olarak % 39'u mal ve hizmet alım giderlerinden, % 29'u sermaye giderlerinden, %26'sı cari transferlerden, % 6'sı ise amortisman giderlerinden oluşmaktadır.

İşletmenin gelirlerine ilişkin başlangıç ve gerçekleşme tutarları ise aşağıdaki tabloda görülmektedir.

Tablo 2: 2023 Yılı Bütçe Gelirlerinin Ekonomik Sınıflandırılması

Kodu	Bütçe Geliri Türü	Planlanan Bütçe Geliri (TL)	Gerçekleşen Bütçe Geliri (TL)	Gerçekleşme Oranı (%)
03	Mal ve Hizmet Gelirleri	511.733.996	374.409.504,44	73,16

06	Sermaye Gelirleri	-	-	-
09	Diğer Gelirler	22.301.280	59.583.282,41	267,17
Toplam		534.035.276	433.992.786,85	81,26

Yukarıdaki tabloya göre mal ve hizmet gelirleri, tahmin edilen tutarın %73,16'sı oranında gerçekleşmiştir. Diğer gelirler ise öngörülenden % 167,17 fazla gerçekleşmiştir.

Diğer taraftan, İşletmenin 2023 yılı gelir tablosuna göre net satışları 372.452.443,67 TL'dir. Net satışlar içindeki en yüksek payı, belgelendirme gelirleri ile izin verme gelirleri oluşturmaktadır. İşletmenin faaliyet giderleri ise 174.038.327,14 TL'dir. Diğer faaliyetlerden olağan gelir ve karların toplamı olan 62.840.481,19 TL'nin 37.760.046,41 TL'sini faiz gelirleri oluşturmaktadır. İşletmenin vergi ve diğer yasal yükümlülük karşılıkları sonrası dönem net kârı ise 254.343.345,95 TL olarak gerçekleşmiştir.

1.4. Muhasebe ve Raporlama Sistemi

Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı Döner Sermaye İşletmesi, genel yönetim kapsamındaki kamu idarelerine bağlı olarak kurulmuş olan döner sermayeli işletmelerin iş ve işlemleri ile bütçelerinin hazırlanması, uygulanması, sonuçlandırılması ve muhasebesi ile kontrol ve denetimine ilişkin usul ve esasları düzenleyen Döner Sermayeli İşletmeler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği (DSİBMY) hükümlerine tabidir.

Buna göre, bir ekonomik değer yaratıldığında, başka bir şekle dönüştürüldüğünde, mübadeleye konu edildiğinde, el değiştirdiğinde veya yok olduğunda muhasebeleştirilir ve Yönetmelik'in üçüncü kısmının "Çerçeve Hesap Planı" başlıklı dördüncü bölümünde detaylı olarak düzenlenen sistematığe uygun olarak kaydedilir.

DSİBMY'nin 565'inci maddesine göre, bilanço ve gelir tablosu dipnotlar ve ekleri ile birlikte temel mali tabloları oluşturur. Mali tabloların amacı yatırımcılar, kredi verenler ve diğer ilgililer için karar almada yararlı bilgiler sağlamak, gelecekteki nakit akımlarını değerlendirmede yararlı bilgiler sağlamak ve varlıklar, kaynaklar ve bunlardaki değişiklikler ile işletme faaliyet sonuçları hakkında bilgi sağlamaktır.

Mali raporlamanın amacı ise yöneticilere, kamuoyuna ve denetim yetkililerine bilgi sunmaktır. Bu amacın gerçekleştirilmesi için, işlemlerin kayıt dışında kalmasının önlenmesi ile birlikte muhasebenin temel kavramları ve genel kabul görmüş muhasebe ilkeleri çerçevesinde, uluslararası standartlara uygun olarak hazırlanan mali tabloların belirlenen sürelerde yönetim ve ilgililerin bilgisine sunulması gerekmektedir.

Kamu İdaresi Hesaplarının Sayıştaya Verilmesi ve Muhasebe Birimleri ile Muhasebe Yetkililerinin Bildirilmesi Hakkında Usul ve Esaslar'ın 5'inci maddesi gereğince hesap dönemi sonunda Sayıştaya gönderilmesi gereken ve denetim ekibince Usul ve Esaslar'ın 8'inci maddesi gereğince temin edilen defter, tablo ve belgelerden aşağıda sayılanlar denetime sunulmuş olup denetim bunlar ve ilgili maddede yer alan diğer belgeler dikkate alınarak yürütülüp sonuçlandırılmıştır.

- Geçici ve kesin mizan,
- Bilanço,
- Birleştirilmiş veriler defteri,
- Gelir tablosu,
- Envanter tablosu.

Denetim görüşü, kamu idaresinin tabi olduğu geçerli finansal raporlama çerçevesi kapsamındaki temel mali tablolarından bilanço ve gelir tablosuna verilmiştir.

2. KAMU İDARESİNİN SORUMLULUĞU

Denetlenen kamu idaresinin yönetimi, tabi olduğu muhasebe standart ve ilkelerine uygun olarak hazırlanmış olan mali rapor ve tabloların doğru ve güvenilir bilgi içerecek şekilde zamanında Sayıştaya sunulmasından, bir bütün olarak sunulan bu mali tabloların kamu idaresinin faaliyet ve işlemlerinin sonucunu tüm önemli yönleriyle doğru ve güvenilir olarak yansıtmasından ve ister hata isterse yolsuzluktan kaynaklansın bu mali rapor ve tabloların önemli hata veya yanlış beyanlar içermemesinden; kamu idaresinin gelir, gider ve malları ile bunlara ilişkin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğundan; mali yönetim ve iç kontrol sistemlerinin amacına uygun olarak oluşturulmasından, etkin olarak işletilmesinden ve izlenmesinden, mali tabloların dayanağını oluşturan bilgi ve belgelerin denetime hazır hale getirilmesinden ve sunulmasından sorumludur.

3. SAYIŞTAYIN SORUMLULUĞU

Sayıştay, denetimlerinin sonucunda hazırladığı raporlarla denetlenen kamu idarelerinin mali yönetim ve iç kontrol sistemlerini değerlendirmek, mali rapor ve tablolarının güvenilirliğine ve doğruluğuna ilişkin görüş bildirmek, gelir, gider ve malları ile bunlara ilişkin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğunu tespit etmekle sorumludur.

4. DENETİMİN DAYANAĞI, AMACI, YÖNTEMİ VE KAPSAMI

Denetimlerin dayanağı; 6085 sayılı Sayıştay Kanunu, uluslararası denetim standartları, Sayıştay ikincil mevzuatı ve denetim rehberleridir.

Denetimler, kamu idaresinin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğunu tespit etmek ve mali rapor ve tablolarının kamu idaresinin tüm faaliyet ve işlemlerinin sonucunu doğru ve güvenilir olarak yansıttığına ilişkin makul güvence elde etmek ve mali yönetim ve iç kontrol sistemlerini değerlendirmek amacıyla yürütülmüştür.

Kamu idaresinin mali rapor ve tabloları ile bunları oluşturan hesap ve işlemlerinin doğruluğu, güvenilirliği ve uygunluğuna ilişkin denetim kanıtı elde etmek üzere yürütülen denetimler; uygun denetim prosedürleri ve tekniklerinin uygulanması ile risk değerlendirmesi yöntemiyle gerçekleştirilmiştir. Risk değerlendirmesi sırasında, uygulanacak denetim prosedürlerinin tasarlanmasına esas olmak üzere, mali tabloların üretildiği mali yönetim ve iç kontrol sistemleri de değerlendirilmiştir.

Denetimin kapsamını, kamu idaresinin mali rapor ve tabloları ile gelir, gider ve mallarına ilişkin tüm mali faaliyet, karar ve işlemleri ve bunlara ilişkin kayıt, defter, bilgi, belge ve verileri (elektronik olanlar dâhil) ile mali yönetim ve iç kontrol sistemleri oluşturmaktadır.

Bu hususlarla ilgili denetim sonucunda denetim görüşü oluşturmak üzere yeterli ve uygun denetim kanıtı elde edilmiştir.

5. DENETİM GÖRÜŞÜ

Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı Döner Sermaye İşletmesi 2023 yılına ilişkin yukarıda belirtilen ve kamu idaresi tarafından sunulan geçerli finansal raporlama çerçevesi kapsamındaki mali rapor ve tablolarının tüm önemli yönleriyle doğru ve güvenilir bilgi içerdiği kanaatine varılmıştır.

6. DENETİM BULGULARI

Raporda yer alan bulgular, denetimler sonucunda tespit edilen hususlara kamu idaresi tarafından verilen cevapların değerlendirilmesi suretiyle düzenlenmiştir.

A. DENETİM GÖRÜŞÜNÜN DAYANAĞI BULGULAR

Herhangi bir denetim bulgusu tespit edilmemiştir.

B. DİĞER BULGULAR

Bu bölümde, mali rapor ve tablolara verilen görüş ile ilgili olmayan bulgular yer almaktadır.

BULGU 1: Bakanlık Bütçesine Konulan Ödeneklerden Karşılanması Gereken Giderlerin Döner Sermaye Bütçesinden Ödenmesi

Bakanlık bütçesinden ödenmesi gereken bazı giderlerin Döner Sermaye İşletmesi bütçesinden ödendiği görülmüştür.

03.09.2021 tarihli ve 31587 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı Döner Sermaye İşletmesi Yönetmeliği'nin "Giderler" başlıklı 8'inci maddesine göre İşletmenin giderleri;

- a) 6'ncı maddede yer alan hizmet ve faaliyetlerin gerektirdiği harcamalardan,
- b) İşletme kadro ve pozisyonlarında istihdam edilen personele yapılan aylık, ücret ile malî ve sosyal haklarına ilişkin ödemelerden,
- c) Döner sermaye hizmetlerine ilişkin kırtasiye ve büro malzemesi, su ve temizlik malzemesi, enerji alımları, yiyecek, içecek, giyim, özel malzeme, güvenlik ve koruma malzemesi ve benzeri tüketim malzemeleri alım giderlerinden,
- ç) İşletmenin hizmetlerine ilişkin olarak görevlendirilecek personele 10.2.1954 tarihli ve 6245 sayılı Harcırah Kanunu hükümlerine göre yapılacak ödemelerden,
- d) İşletme faaliyetleri ile ilgili yasal giderler ile vergi, resim, harçlar ve benzeri giderlerden,
- e) İşletme faaliyetleri için gerekli olup, müşavir firma ve kişilerden temin edilecek olan her türlü hizmet alım giderlerinden,
- f) Faaliyetlerin gerektirdiği haberleşme, taşıma, ilan, sigorta, komisyon giderlerinden,
- g) 6'ncı maddede yer alan hizmet ve faaliyetlerin gerektirdiği yurt içi ve yurt dışı eğitim, staj, kurs, toplantı, konferans, sempozyum, sınav, etkinlik ve paneller için yapılacak giderlerden,
- ğ) 6'ncı maddede yer alan hizmet ve faaliyetlerin gerektirdiği reklam, numune, fuar,

tanıtım ve organizasyon giderlerinden,

h) İşletme faaliyetlerinde kullanılmak üzere, satın alınacak olan her türlü menkul mal ve gayrimaddi hak alımları giderlerinden,

ı) 5.1.1961 tarihli ve 237 sayılı Taşıt Kanunu hükümlerine göre satın alınacak taşıt giderleri ile hizmet alımı suretiyle taşıt edinilmesi için yapılacak giderler ve personel servis kiralama hizmeti giderlerinden,

i) İşletme tarafından kullanılan binaların bakım ve onarım giderleri ile işletme tarafından kullanılan araç ve gereçlerin bakım ve onarım giderlerinden,

j) İşletme faaliyetleri ile ilgili taşınır veya taşınmazların kira giderlerinden,

k) Benzeri diğer giderlerden,

şeklinde sayılmış olup, İşletmenin faaliyetlerini sürdürmeye yönelik giderlerden oluşmaktadır.

Yönetmelik'in "Gelirler" başlıklı 7'nci maddesinde ise İşletme'nin gelirleri sayılmış olup "Gelirlerden alınacak paylar" başlıklı 28'inci maddesinde de Bakanlığın görev alanında olup başka kurum ve kuruluşlarca yürütülen hizmetlerden elde edilecek gelirler ile görevlendirme yapılan veya devredilen hizmetlerden elde edilen gelirlerden Bakanlıkça belirlenecek oranlarda pay alınacağı, alınacak gelir payı oranlarını belirlemeye de Bakanın yetkili olduğu belirtilmiştir.

Söz konusu Yönetmelik'in "Sermaye kaynakları" başlıklı 5'inci maddesinde de döner sermaye faaliyetlerinden elde edilen kârların, ödenmiş sermaye tahsis edilen tutara ulaşıncaya kadar sermayeye ekleneceği ve ödenmiş sermaye tutarı, tahsis edilen sermaye tutarına ulaştıktan sonra yılsonu kârının hesap dönemini izleyen Nisan ayının sonuna kadar genel bütçeye gelir kaydedilmek üzere ilgili muhasebe biriminin hesabına yatırılacağı ifade edilmiştir.

Yapılan incelemede, Döner Sermaye İşletmesinin giderlerinin büyük çoğunluğunun Bakanlığın elektrik, su, doğalgaz gideri gibi cari giderlerinden, il müdürlüklerinde kullanılan araçlara akaryakıt alımlarından, Bakanlık hizmet birimlerinde kullanılmak üzere muhtelif tüketim mal ve malzemesi alımlarından, Bakanlığın düzenlediği fuar ve organizasyon giderleri gibi mal ve hizmet alım giderlerinden, Bakanlık binasının bakım onarımı gibi sermaye

giderlerinden oluştuğu görülmüştür. Bu giderlerin Bakanlık bütçesi yerine döner sermaye bütçesinden yapılması, Bakanlığın maddi duran varlıkları için yapılan yatırım harcamalarının izlenememesine, Bakanlığın genel idare esaslarına göre faaliyet yürüttüğü birimlerinde kullanılan taşınırlarının mali tablolarında yer almamasına ve Bakanlığın faaliyet sonuçlarının doğru bir şekilde izlenememesine neden olmaktadır.

Kamu idaresi tarafından, Merkezi Yönetim Bütçe Kanunları ile Bakanlık harcama birimlerine tahsis edilen ödeneklerin miktarı ve serbest bırakılma zamanlarının özellikle vadeye bağlı ödemeleri karşılayamaması nedeniyle hizmetlerin kesintiye uğramaması ve faaliyetlerin devamlılığı için anılan Yönetmeliğin 6'ncı ve 8'inci maddesine uygun olarak bazı giderlerin ödendiği belirtilmiştir. Ancak Yönetmelik'in 8'inci maddesinde sayılan giderler İşletmenin kendi faaliyetlerini sürdürmeye yönelik giderlerden oluşmaktadır. Bu nedenle Bakanlığa ait olan giderlerin, ödenek yetersizliği sebebiyle İşletme bütçesinden ödenmesi döner sermayeli işletmelerin kuruluş amacına uygun değildir.

Sonuç olarak, yukarıdaki açıklamalar ve mevzuat hükümleri doğrultusunda Bakanlık bütçesinden ödenmesi gereken giderlerin İşletme bütçesinden ödenmesi sonucunda Bakanlık faaliyet sonuçlarının doğru olarak izlenememesine ve İşletme tarafından genel bütçeye aktarılması gereken gelirlerin azalmasına sebep olduğundan söz konusu giderlerin İşletme bütçesinden değil doğrudan Bakanlık bütçesinden gerçekleştirilmesi gerekmektedir.

T.C. SAYIşTAY BAşKANLIğI
06520 Balgat / ANKARA
Tel: 0 312 295 30 00; Faks: 0 312 295 48 00
e-posta: sayistay@sayistay.gov.tr
<https://www.sayistay.gov.tr>

7. EKLER

EK-1: BULGULARA İLİŞKİN İZLEME TABLOSU

Önceki Yıl/Yıllar Sayıştay Denetim Raporuna İlişkin İzleme Tablosu			
Bulgu Adı	Yıl/Yıllar	İdare Tarafından Yapılan İşlem	Açıklama
Bakanlık Bütçesine Konulan Ödeneklerden Karşılanması Gereken Giderlerin Döner Sermaye Bütçesinden Ödenmesi	2022	Yerine Getirilmedi	Bulguda yer verilen husus 2023 yılında da devam ettiğinden 2023 yılı raporuna alınmıştır.